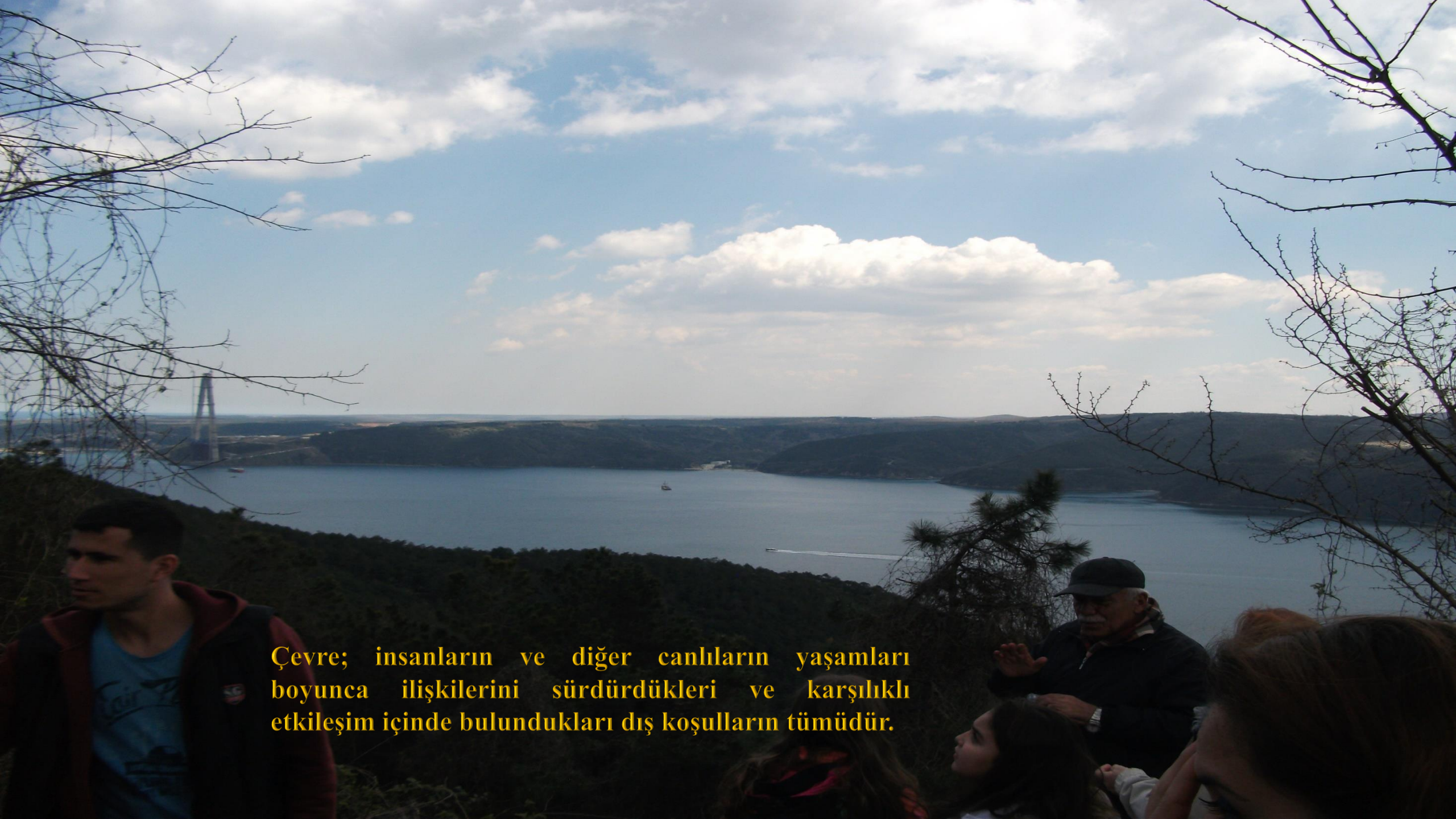
İÇİN RİSK OLUŞTURAN ÇEVRE PROBLEMLERİ

Dr. Öğr. Üyesi Öznur ÖZDEN
İ.Ü. Orman Fakültesi
ozdeno@istanbul.edu.tr

İçerik

- Çevre tanımı
- Sağlık çevre ilişkisi
- Verdiği Zararlar
- Önlemler

Çevre; insanların ve diğer canlıların yaşamları boyunca ilişkilerini sürdürdükleri ve karşılıklı etkileşim içinde bulundukları dış koşulların tümüdür.

ÇEVRE

- Çevre insanların ortak varlığını oluşturan değerler bütünündür.
- Bir canlının üzerinde etkili olabilen tüm faktörleri içeren ekosisteme **çevre** adını veriyoruz.
- **Ekosistem** ise bir yaşam ortamında canlılar ile onların çevresini oluşturan diğer canlılar ve cansız varlıkların, aralarında karşılıklı ilişkiler kurarak oluşturdukları doğal sistemlerdir.

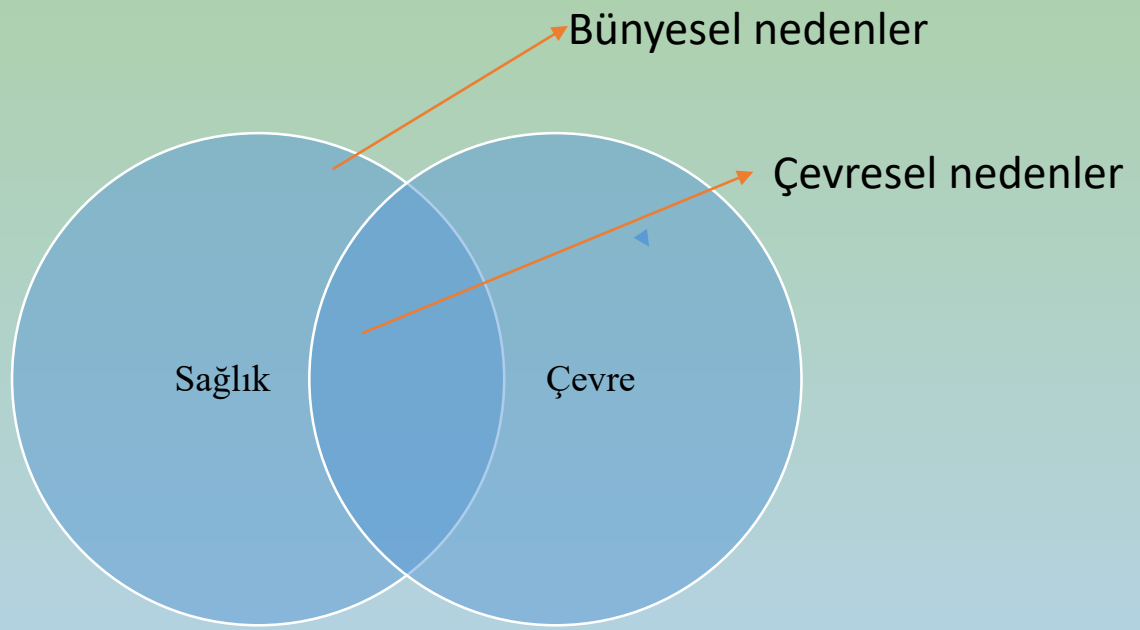
Ekosistemler

- Orman, Dağ, Sulak alanlar, Tarım alanları, Denizler, Çöl, Buzullar ve Toprak

Çevre Problemleri

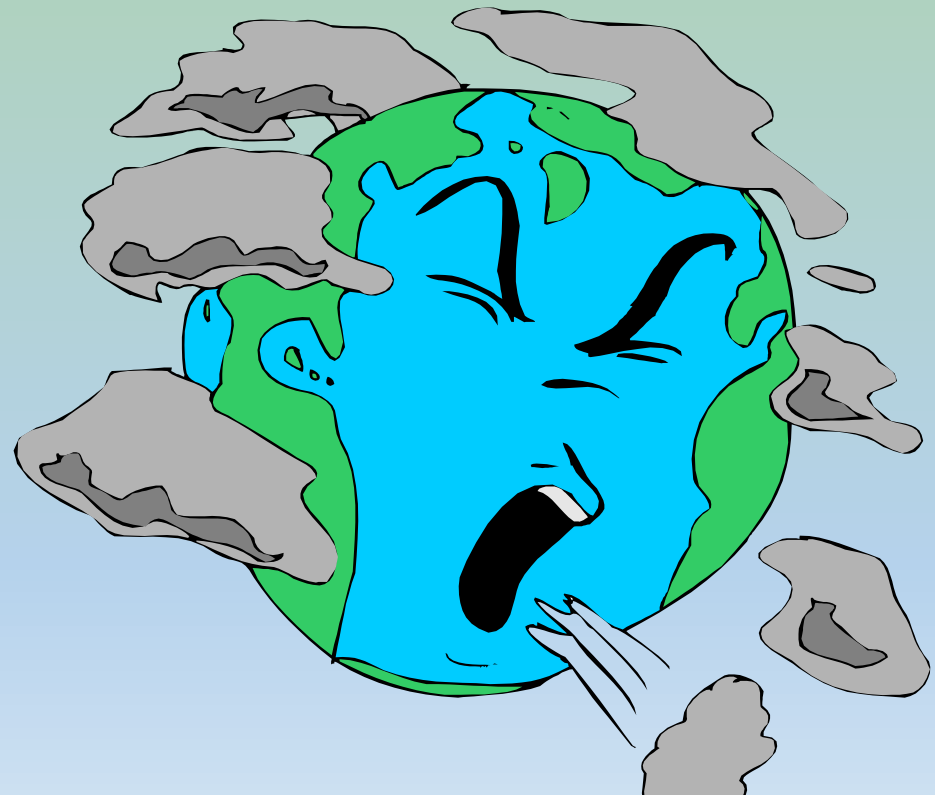
Çevre Problemleri; bulunduğumuz çevrenin doğal afetler sonucu oluşan kirlilikler ve yıkımların getirdiği sorunlar ya da endüstriyel kirliliklerin görsel ve sağlık açısından oluşturduğu kirliklerden kaynaklanan sorunlardır.

Sağlığı etkileyen faktörler kişiye ve çevreye ait faktörler olabilir.

Sağlık İçin Risk Oluşturan Kirlilikler

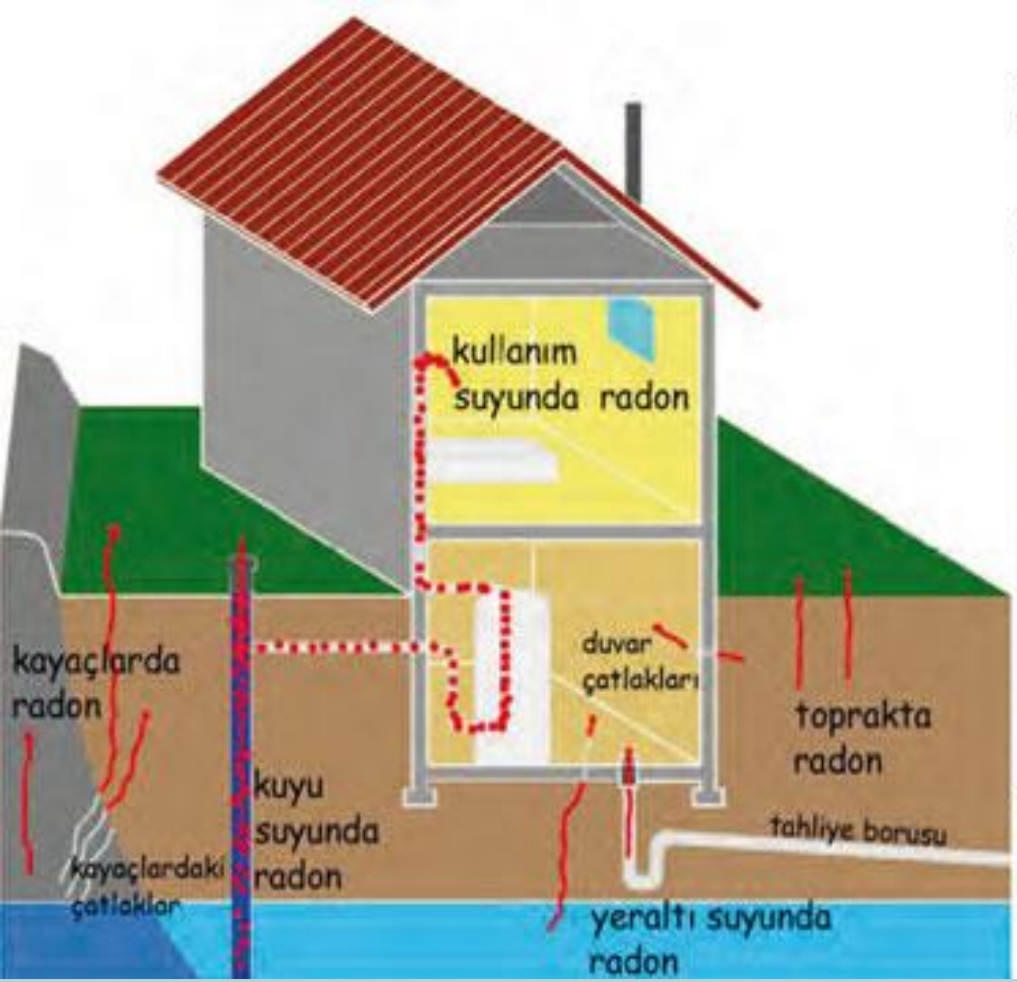
- Hava Kirliliği
- Su Kirliliği
- Toprak Kirliliği
- Katı Atık Sorunu
- Sıvı Atık Sorunu
- Gürültü Kirliliği

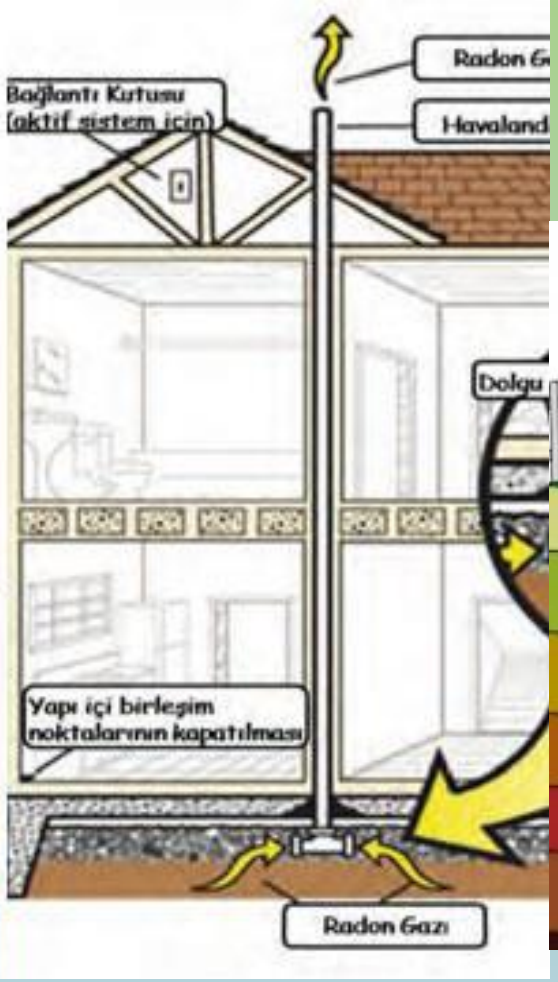

Bireylerin sağlıklı bir yaşam devam ettirilebilmesi de ancak sağlıklı ve temiz bir çevreyle mümkündür.
Teknolojik gelişmeler birçok imkanı insanlığın hizmetine sunarken, bir yandan insanlığın ortak malı olan çevrede telafisi mümkün olmayan sonuçlar doğurmaktadır.

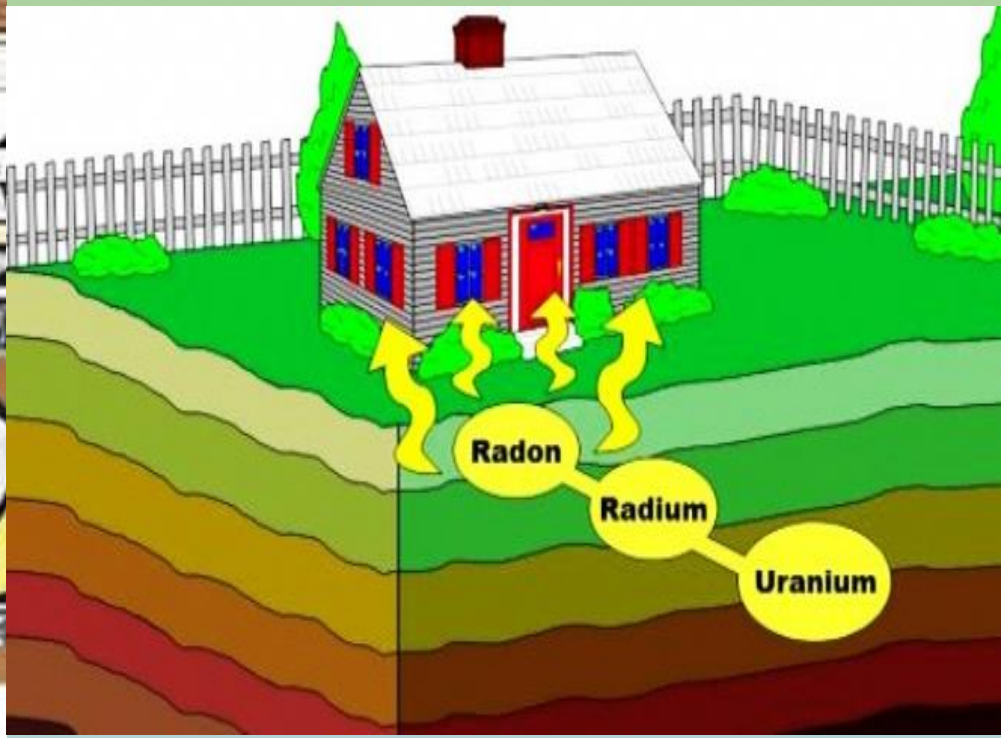
Yakın Çevremizdeki Tehlikeler?

- **EV**
- Konut tipi, yapım tarihi, alanı, kullanılan bina yapı malzemeleri, atıkların uzaklaştırılma biçimi vb.
- Su, elektrik, güneş ışığı alıp almaması, nem, küf, havalandırma, koku ev içi ya da çevreden gürültü ekilenimi
- Evin ısınma sistemi, kullanılan yakıt tipi,
- Yemek pişirme özellikleri
- Havalandırma özellikleri
- Evde sigara içilme durumu
- Evin ne sıklıkta temizlendiği ve evde kullanılan kimyasallar (dezenfektan, temizlikte kullanılan kimyasallar, çözücüler, ağartıcı, halı temizleme malzemesi, fırın temizleme malzemesi, kuru temizleme sıvısı, boya, cila, pestisit kullanımı, evde mangal, mikrodalga fırın kullanımı
- Evde kimyasal madde etkilenimine yol açacak bir kazanın olup olmadığı
- Toz ya da kimyasalların eve işyerinden taşınıp Taşınmadığı

RADON!!!!

Kapalı ortam havasında azot, oksijen, hidrojen vb. yararlı gazlar bulunduğu gibi, ortam koşullarına bağlı olarak zararlı gazlar da bulunmaktadır. Bina içi solunan havanın kirliliğine neden olan bu zararlı gazlardan biri olan “Radon”, insan sağlığını ciddi olarak tehdit eden radyoaktif bir elementtir. RADON

Evlerde asbest tehlikesi

Kirliliğin Oluşturduğu Rahatsızlıklar

- **GÖZLER**
- – İritasyon
- – Kuruluk
- – Gözyaşı
- – Odaklama ile ilgili
- sorunlar
- • **BURUN**
- –Burun akıntısı
- – Burunda kuruluk
- – Nezle benzeri
- semptomlar
- – Nazal konjesyon
- – Hapşırma
- – Koku almada değişiklik

- **BOĞAZ**
- – Yanma, iritasyon
- – Balgamlı öksürük
- – Kuru öksürük
- • **AĞIZ**
- – Kuruluk, Bulantı
- – Anormal tat alma(metalik tat)
- • **BAŞ**
- – Ağrı, huzursuzluk
- – Uyku hali, depresyon
- – Konsantrasyon
- – problemleri
- – Boyun ağrısı

Tablo 1: Çevresel Risk Faktörleri ve İlişkili Hastalıklar

Risk faktörleri	İlgili hastalıklar
Dış ortam hava kirliliği	Solunum sistemi enfeksiyonları kalp-damar hastalıkları, akciğer kanseri
Petrol ürünleri	Kullanıma bağlı iç ortam hava kirliliği kronik obstrüktif akciğer hastalığı, alt solunum yolu enfeksiyonları, akciğer kanseri
Kurşun	Ilımlı mental retardasyon, kalp damar hastalıkları
Su, sanitasyon, hijyen	İshaller, trahom, parazit enfeksiyonları ve çeşitli kimyasallara bağlı hastalıklar
İklim değişimi	İshaller, sıtma, olağan dışı olaylara bağlı sağlık sorunları, protein enerji malnütrisyonu
Bazı iş sağlığı risk faktörleri	
Kaza riskleri	Olağan dışı durumlara bağlı kazalar
Gürültü	Duyma kaybı
Kanserojenler	Kanserler
Hava partikülleri	Astım, KOAH
Ergonomik risk faktörleri	Bel ağrısı

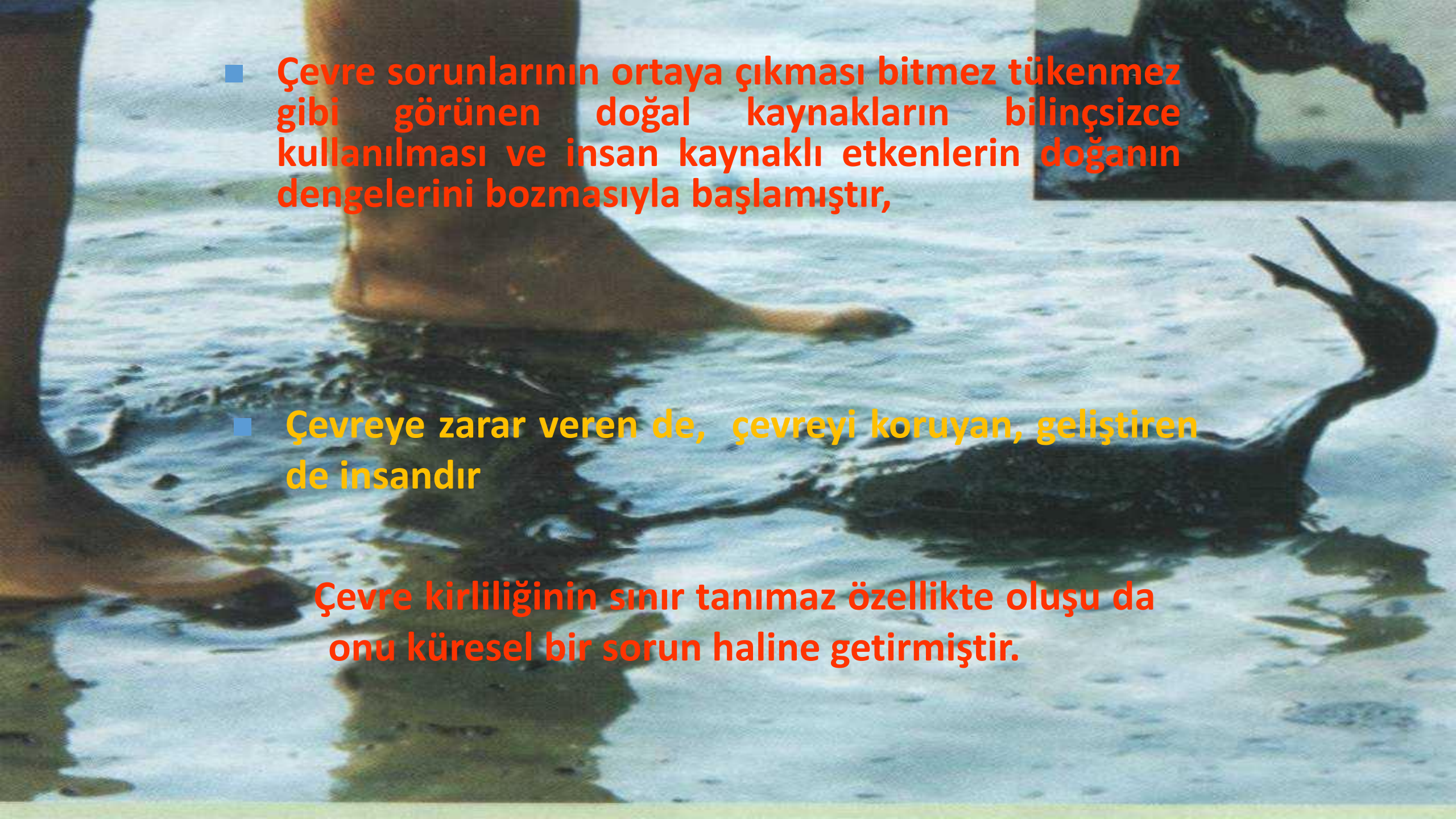
Kaynak: Ali Ceylan

Sağlık ve çevre için risk oluşturan faktörler

- Kömürlü termik santraller ve nükleer santraller
- Filitresiz endüstri kuruluşları
- Kafes balıkçılığı
- GDO'lu besin ve yemler üzerinden çapraz kirlenme

Bilimsel araştırma sonuçlarına göre; Türkiye'de var olan kömürlü termik santrallerin 2.876 kişinin erken ölümüne, 4.311 kişinin hastaneye yatmasına, çoğu çocuklarda olmak üzere 800.000 kez astım atağı gelişmesine ve her 100 kişiden yaklaşık 2'sinin doğrudan ölümüne neden olduğuna işaret edilmektedir"

- Çevre sorunlarının ortaya çıkması bitmez tükenmez gibi görünen doğal kaynakların bilinçsizce kullanılması ve insan kaynaklı etkenlerin doğanın dengelerini bozmasıyla başlamıştır,

- Çevreye zarar veren de, çevreyi koruyan, geliştiren de insandır

Çevre kirliliğinin sınır tanımaz özellikte oluşu da onu küresel bir sorun haline getirmiştir.

Ergene havzası

DENİZ KÜLTÜR BALIKÇILIĞININ ÇEVRESEL RİSKLERİ

YIRTICI KONTROL PROGRAMI
Çiftlik balıklarını saldırıdan korumak için hedeflenmiş hayvanlar

YERLİ OLMAYAN TÜRLERİN GİRİŞİ
Örneğin:
Avrupa'dan Atlantik Somonu yumurtaları

İLAÇLAR
Antibiyotikler
Hormonlar
Anezstezikler
Renklendiriciler
Vitaminler

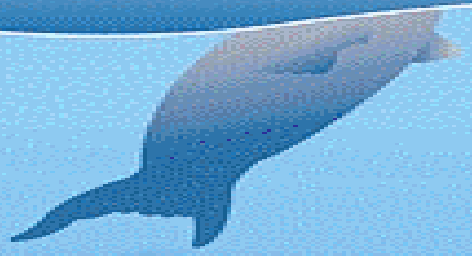

BALIK UNU VE BALIK YAĞI
Hamsi ve Uskumru gibi yağlı balıklardan elde edilmiş

BİTKİ ÖLDÜRÜCÜLER
Kafes ağlarında Yosun gelişmesini engeller.

ÖLÜM

YEREL HASTALIKLARIN KULUÇKASI
Balığın yüksek konsantrasyonu nedeniyle

YERLİ OLMAYAN TÜRLERİN KAÇIŞI

YENİ HASTALIKLAR VE PARAZİTLER
Tane stokları tarafından

GENLERİ DEĞİŞTİRİLMİŞ ORGANİZMALAR (GMOs)
Yerli türlerle besin ve yaşam alanı rekabeti

BALIK PİSLİĞİ BOŞALIMI
Yenilmemiş besinler, israf edilmiş ürünler,
hastalık ve hastalığa neden olan organizma ve maddeler

DSÖ'nün 2016 verilerine göre, çevre kirliliğinin yol açtığı hastalıklar her yıl 12,6 milyon insanın ölümüne neden oluyor.

TÜRKİYE'DE 7 BİN,DÜNYADA 7 MİLYON KİŞİ HAVA KİRLİLİĞİNE BAĞLI OLARAK HAYATINI KAYBEDİYOR

Memleket isterim

Memleket isterim
Gök mavi, dal yeşil, tarla sarı olsun;
Kuşların çiçeklerin diyarı olsun.

Memleket isterim
Ne başta dert, ne gönülde hasret olsun;
Kardeş kavgasına bir nihayet olsun.

Memleket isterim
Ne zengin fakir, ne sen ben farkı olsun;
Kış günü herkesin evi barkı olsun.

Memleket isterim
Yaşamak, sevmek gibi gönülden olsun;
Olursa bir şikâyet ölümden olsun.
(Cahit Sıtkı Tarancı)

SORULAR????